

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MACIEJ SZPUNAR IŠVADA,
pateikta 2019 m. sausio 23 d.¹

Byla C-509/17

Christa Plessers
prieš
PREFACO NV,
Belgische Staat

(*arbeidshof te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis darbo bylų teismas, Belgija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2001/23/EB – 3–5 straipsniai – Įmonių perdavimai – Darbuotojų teisių išsaugojimas – Išimtys – Nemokumo procedūra – Teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra – Visiškas ar dalinis įmonės išlaikymas – Nacionalinės teisės aktai, suteikiantys teisę perėmėjui po perdavimo savo nuožiūra pasirinkti perimamus darbuotojus“

I. Įvadas

1. Šioje byloje *arbeidshof te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis darbo bylų teismas, Belgija) Teisingumo Teismui pateikė klausimą dėl Direktyvos 2001/23/EB² 3–5 straipsnių išaiškinimo.
2. Šis klausimas pateiktas nagrinėjant Christa Plessers ir *Prefaco NV*, kurios buveinė yra Belgijoje, ginčą dėl Ch. Plessers atleidimo iš darbo teisėtumo.
3. Nagrinėdamas šį klausimą Teisingumo Teismas dar kartą turės ištirti Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalies išimties taikytinumą nacionalinei įmonės restruktūrizavimo procedūrai. Konkrečiau kalbant, Teisingumo Teismo prašoma, atsižvelgiant į šią nuostatą, išnagrinėti įmonės perdavimą, atliekamą vykdant „teisminį reorganizavimą perduodant su teismo priežiūra“. Jeigu Teisingumo Teismas nuspręstų, kad šiai procedūrai netaikoma Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta išimtis, jis, atsižvelgdamas į šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose darbuotojų naudai nustatytą apsaugos sistemą, turės nuspręsti dėl galimybės perėmėjui, kuri pripažinta nacionalinėje teisėje, po perdavimo savo nuožiūra pasirinkti pageidaujamus darbuotojus.

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyva dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 82, 2001, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 98).

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

4. Direktyvos 2001/23 3 straipsnyje numatyta:

„1. Perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną, [dėl perdavimo] yra perduodam[os] perėmėjui. <...>“

5. Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„1. Įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimas pats savaime nėra pagrindas, kuriuo remdamasis perdavėjas arba perėmėjas gali atleisti iš darbo. Ši nuostata netrukdo atleisti iš darbo dėl ekonominių, techninių arba organizacinių priežasčių, susijusių su darbo jėgos pasikeitimais.

Valstybės narės gali nustatyti, kad pirma šio straipsnio pastraipa netaikoma tam tikrų specialių kategorijų darbuotojams, kurie nenumatyti valstybių narių teisės aktuose arba praktikoje dėl apsaugos nuo atleidimo iš darbo.“

6. Tos pačios direktyvos 5 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„1. Jeigu valstybės narės nenustato kitaip, 3 ir 4 straipsniai netaikomi įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimui, jeigu perdavėjui taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, kurios buvo pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą ir kurias prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija (kuri gali būti kompetentingos valstybinės valdžios institucijos įgaliotas praktikuojantis nemokumo specialistas).“

B. Belgijos teisė

7. 2009 m. sausio 31 d. *wet van betreffende de continuïteit van de ondernemingen* (Įstatymas dėl įmonių veiklos tęstinumo)³ (toliau – WCO) 22 straipsnyje nustatyta:

„Tol, kol teismas nepriėmė sprendimo dėl teismo reorganizavimo prašymo, kol nebuvo pareikštas ieškinys arba kai prieš pareiškiant ieškinį arba jį pareiškus pradėta vykdymo procedūra:

- skolininkui negali būti paskelbtas bankrotas, o įmonė taip pat negali būti likviduota teisiniu keliu,
- pasibaigus vykdymo procedūrai joks skolininko kilnojamasis ar nekilnojamasis turtas negali būti parduotas.“

8. WCO 60 straipsnyje numatyta:

„Sprendime dėl perdavimo paskiriamas teismo įgaliotinis, kuris įgaliotas organizuoti ir įvykdyti perdavimą skolininko vardu ir sąskaita. Jame nustatomas perdavimo objektas arba šiuo klausimu paliekama diskrecija teismo įgaliotiniui. <...>“

³ *Belgisch Staatsblad*, 2009 m. vasario 9 d., p. 8436.

9. WCO 61 straipsnio 4 dalyje nustatyta:

„Teisę pasirinkti pageidaujamus darbuotojus turi perėmėjas. Ši teisė pasirinkti turi būti grindžiama techninėmis, ekonominėmis ir organizacinėmis priežastimis ir įgyvendinama be draudžiamos diferenciacijos, pirmiausia grindžiama veikla, vykdyta atstovaujant perduotos įmonės arba įmonės dalies personalui.

Šiuo klausimu tai, kad nėra draudžiamos diferenciacijos, laikoma įrodyta, jeigu laikomasi kriterijaus, susijusio su darbuotojų ir jų atstovų, dirbusių perduotoje įmonėje arba jos dalyje, proporcinge dalimi visų perdavėjo pasirinktų darbuotojų skaičiaus atžvilgiu.“

III. Faktinės aplinkybės, prejudicinis klausimas ir procesas Teisingumo Teisme

10. Nuo 1992 m. rugpjūčio 17 d. Ch. Plessers dirbo *Echo NV* bendrovėje Hauthalene-Helchterene (Belgija), ten ji ėjo apskaitos valdymo direktoriaus pareigas.

11. 2012 m. balandžio 23 d. *Echo* prašymu *rechtbank van koophandel te Hasselt* (Hasselto komercinių bylų teismas, Belgija) pradėjo teismo reorganizavimo procedūrą, siekdamas įvykdyti perdavimą gavus sutikimą pagal WCO. Šiai bendrovei buvo leista sustabdyti procedūros vykdymą iki 2012 m. spalio 23 d. (imtinai). Procedūros vykdymo sustabdymas buvo pratęstas iki 2013 m. balandžio 22 d. (imtinai).

12. 2013 m. vasario 19 d., prieš baigiantis šiam terminui, *rechtbank van koophandel te Hasselt* (Hasselto komercinių bylų teismas) patenkino *Echo* prašymą iš dalies pakeisti perdavimą gavus sutikimą į perdavimą su teismo priežiūra.

13. 2013 m. balandžio 22 d. *rechtbank van koophandel te Hasselt* (Hasselto komercinių bylų teismas) leido paskirtiems teismo įgaliotiniams vykdyti kilnojamą ir nekilnojamą turto perdavimą *Prefaco*, kuri buvo viena iš dviejų bendrovių kandidačių perimti *Echo*. Savo pasiūlyme *Prefaco* pasiūlė perimti 164 darbuotojus, tai yra apie du trečdalius visų *Echo* darbuotojų. 2013 m. balandžio 22 d. buvo pasirašytas susitarimas dėl perdavimo. Prie šio susitarimo 9 priedo pridėtas darbuotojų, kurie turi būti perimti, sąrašas. Ch. Plessers į šį sąrašą nepateko.

14. Be to, minėtame susitarime perdavimo data nurodyta taip: „praėjus dviem darbo dienoms po [*rechtbank van koophandel te Hasselt* (Hasselto komercinių bylų teismas)] sprendimo dėl leidimo įsigaliojimo dienos“.

15. 2013 m. balandžio 23 d. *Prefaco* su aptariamais darbuotojais susisiekė telefonu ir paprašė jų atvykti rytojaus dieną vykdyti savo darbinį funkcijų. 2013 m. balandžio 24 d. *Prefaco* raštu patvirtino šį perdavimą. Be to, su darbuotojais, kurie nebuvo perimti, paskirti teismo įgaliotiniai susisiekė telefonu ir 2013 m. balandžio 24 d. raštu jiems pranešė, kad *Prefaco* jų neperėmė. Šiame rašte buvo nurodyta:

„Šis raštas yra oficialus pranešimas pagal WCO 64 straipsnio 2 dalį. Nuo 2013 m. balandžio 22 d. [*Echo*] veikla nutraukta. Kadangi minėti perėmėjai Jūsų neperėmė, šis raštas laikomas sutarties nutraukimu Jūsų darbdavio [*Echo*] iniciatyva. Kaip galimas [*Echo*] kreditorius savo kreditorinį reikalavimą pateikite toliau nurodytiems teismo įgaliotiniams <...>“

16. Teismo įgaliotiniai taip pat pateikė Ch. Plessers formą, kurioje 2013 m. balandžio 23 d. nurodoma kaip sutarties nutraukimo data.

17. Ch. Plessers teigė, kad 2013 m. balandžio 22 d. – dieną, kurią *rechtbank van koophandel te Hasselt* (Hasselto komercinių bylų teismas) paskelbė savo sprendimą, – *Prefaco* pradėjo eksploatuoti Hauthalene-Helchterene esantį verslo padalinį; šį kaltinimą *Prefaco* neigė.

18. 2013 m. gegužės 7 d. laišku Ch. Plessers pareikalavo *Prefaco* ją įdarbinti.

19. *Prefaco* atsakė 2013 m. gegužės 16 d. raštu nurodydama WCO 61 straipsnio 4 dalį, kuri perėmėjui suteikia teisę pasirinkti, kuriuos darbuotojus jis pageidauja perimti, o kurių ne, jeigu, pirma, pasirenkama vadovaujantis techninėmis, ekonominėmis arba organizacinėmis priežastimis ir, antra, nėra draudžiamos diferenciacijos. *Prefaco* taip pat, be kita ko, nurodė, kad ji po su *Echo* sudarytos darbo sutarties nutraukimo nebeįpareigota toliau siūlyti Ch. Plessers darbo vietas.

20. Kadangi šalims nepavyko susitarti, Ch. Plessers 2014 m. balandžio 11 d. pateikė ieškinį *arbeidsrechtbank Antwerpen* (Antverpeno pirmosios instancijos darbo bylų teismas, Belgija).

21. Be to, 2015 m. liepos 24 d. Ch. Plessers pareikalavo įtraukti į bylą Belgijos valstybę.

22. 2016 m. gegužės 23 d. sprendimu *arbeidsrechtbank Antwerpen* (Antverpeno pirmosios instancijos darbo bylų teismas) visus Ch. Plessers prašymus atmetė kaip nepagrįstus ir priteisė iš jos bylinėjimosi išlaidas. Ch. Plessers pateikė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo *arbeidshof te Antwerpen, afdeling Hasselt* (Antverpeno apeliacinis darbo bylų teismas, Haselto skyrius, Belgija).

23. Šiomis aplinkybėmis *arbeidshof te Antwerpen, afdeling Hasselt* (Antverpeno apeliacinis darbo bylų teismas, Haselto skyrius) 2017 m. rugpjūčio 14 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2017 m. rugpjūčio 21 d., nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar perėmėjo teisė pasirinkti, įtvirtinta [WCO] 61 straipsnio 4 dalyje, atitinka [Direktyvą 2001/23], būtent jos 3 ir 5 straipsnius, jeigu šis „teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra“ įvyko siekiant išlaikyti visą perdavėjo įmonę ar jos veiklą arba jų dalį?“

24. Rašytines pastabas pateikė šalys pagrindinėje byloje, Belgijos vyriausybė ir Europos Komisija. 2018 m. spalio 3 d. įvykusiame teismo posėdyje žodinius argumentus pateikė visos šalys pagrindinėje byloje, išskyrus *Prefaco*.

IV. Analizė

A. Dėl pateikto klausimo turinio

25. Savo rašytinėse pastabose *Prefaco* teigia, kad Ch. Plessers negali remtis Direktyva 2001/23, siekdama išvengti aiškios nacionalinės teisės akto nuostatos taikymo, ir kad todėl pateiktas prejudicinis klausimas neturi reikšmės sprendžiant ginčą pagrindinėje byloje.

26. Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, nors neginčijama, kad, kiek tai susiję su privačių asmenų ginču, direktyva savaime negali sukurti pareigų privačiam asmeniui ir dėl to ja negalima remtis prieš tokį asmenį, Teisingumo Teismas taip pat ne vieną kartą yra nusprendęs, kad valstybėms narėms pagal direktyvą kylanti pareiga pasiekti joje numatytą rezultatą ir pareiga imtis visų bendrųjų ar specialiųjų priemonių užtikrinti šios pareigos įvykdymą taikoma visoms valstybių narių valdžios institucijoms, įskaitant ir teismus pagal jų kompetenciją. Taigi, taikydami nacionalinę teisę nacionaliniai teismai turi ją aiškinti atsižvelgdami į šios teisės normų visetą ir taikyti joje pripažintus aiškinimo metodus taip, kad ši teisė būtų išaiškinta kuo labiau atsižvelgiant į atitinkamos direktyvos tekstą ir į jos tikslą, kad būtų pasiektas joje numatytas rezultatas⁴.

4 Žr. 2016 m. balandžio 19 d. Sprendimą *DI* (C-441/14, EU:C:2016:278, 30 ir 31 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

27. Taigi, mano manymu, atsižvelgiant į šią nacionaliniams teismams tenkančią pareigą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimas yra svarbus sprendžiant ginčą pagrindinėje byloje.

28. Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo iš esmės teiraujasi, ar WCO 61 straipsnio 4 dalis atitinka Direktyvos 2001/23 3 ir 5 straipsnius. Šiuo klausimu, atsižvelgiant į tai, kaip jis suformuluotas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo priimti sprendimą dėl nacionalinės teisės nuostatos atitikties Sąjungos teisei.

29. Primenu, kad pagal suformuluotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnyje įtvirtinta bendradarbiavimo sistema grindžiama griežtu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu. Pagal šį straipsnį pradėtoje procedūroje nacionalines nuostatas turi aiškinti valstybių narių nacionaliniai teismai, o ne Teisingumo Teismas, ir šis Teismas neturi teisės spręsti, ar vidaus teisės normos atitinka Sąjungos teisės nuostatas. Kita vertus, Teisingumo Teismas gali pateikti nacionaliniam teismui visapusišką Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris leistų įvertinti vidaus teisės normų atitiktį Sąjungos teisei. Nors, kaip ką tik pažymėjau, neginčijama, jog pagal pateikto prejudicinio klausimo formuluotę Teisingumo Teismo prašoma pareikšti nuomonę dėl vidaus teisės nuostatos atitikties Sąjungos teisei, niekas Teisingumo Teismui nekliaudo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingo atsakymo, kuriame būtų išdėstytas Sąjungos teisės išaiškinimas, leidžiantis jam pačiam priimti sprendimą dėl vidaus teisės atitikties Sąjungos teisei⁵.

30. Taip pat primenu, kad pagal šį nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimą Teisingumo Teismas turi aiškinti visas Sąjungos teisės nuostatas, kurių reikia nacionaliniams teismams, kad šie išspręstų nagrinėjamas bylas, net jei šios nuostatos nėra aiškiai nurodytos šių teismų pateiktuose klausimuose⁶.

31. Vadinas, net jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausime dėl išaiškinimo formaliai nurodė tik Direktyvos 2001/23 3 ir 5 straipsnius, ši aplinkybė netrukdo Teisingumo Teismui pateikti jam visapusišką Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris galėtų būti naudingas sprendimui jo nagrinėjamoje byloje priimti, nepriklausomai nuo to, ar šis teismas apie tai užsiminė savo pateiktame klausime⁷.

32. Atsižvelgdamas į šią jurisprudenciją ir nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodytas aplinkybes, manau, būtina, kad Teisingumo Teismas performuluotų jam pateiktą klausimą. Taigi prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimą siūlau suprasti taip, kad juo iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar Direktyva 2001/23, būtent jos 3 ir 4 straipsniai, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį įmonės perdavimo, atliekamo vykdant teisminį reorganizavimą perduodant su teismo priežiūra, atveju, siekdamas išlaikyti visą įmonę ar jos veiklą arba jų dalį, perdavėjas turi teisę pasirinkti darbuotojus, kuriuos jis pageidauja perimti.

5 Žr. pirmiausia 2015 m. spalio 15 d. Sprendimą *Iglesias Gutiérrez ir Rion Bea* (C-352/14 ir C-353/14, EU:C:2015:691, 21 ir 22 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

6 Žr. 2016 m. birželio 21 d. Sprendimą *New Valmar* (C-15/15, EU:C:2016:464, 28 punktas) ir 2018 m. birželio 28 d. Sprendimą *Crespo Rey* (C-2/17, EU:C:2018:511, 40 punktas).

7 Žr., be kita ko, 2015 m. liepos 16 d. Sprendimą *Abcur* (C-544/13 ir C-545/13, EU:C:2015:481, 33 punktas) ir 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimą *Chavez-Vilchez ir kt.* (C-133/15, EU:C:2017:354, 48 punktas).

33. Siekiant atsakyti į šį klausimą, manau, labai svarbu iš pradžių išnagrinėti Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalies taikytinumo įmonės perdavimams, atliekamiems vykdant teisminį reorganizavimą perduodant su teismo priežiūra, klausimą, t. y. ar iš šios nuostatos išplaukianti išimtis taikoma šioje byloje. Iš tiesų, tik jeigu ši procedūra neatitinka šios nuostatos reikalaujamų sąlygų, atliekant įmonės perdavimą išsaugomos darbuotojų teisės, numatytos, be kita ko, šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose.

34. Teisingumo Teismui pastabas pateikusias šalys laikosi skirtingų nuomonių dėl atsakymo į pateiktą prejudicinį klausimą.

35. Ch. Plessers ir Komisija iš esmės teigia, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas perdavimas neatitinka Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalies sąlygų. Jos mano, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, pirmiausia iš Sprendimo *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.*⁸, matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra buvo pradėtas siekiant ne atlyginti kreditoriams nuostolius parduodant turtą, bet tęsti atitinkamos įmonės veiklą. Taigi jos mano, kad ši procedūra nepatenka į Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.

36. Kita vertus, Belgijos vyriausybė ir *Prefaco* teigia, kad teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra turi būti laikomas likvidavimo procedūra, todėl pagrindinėje byloje nagrinėjamas perdavimas atitinka Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.

37. Šiomis aplinkybėmis, mano manymu, pirmiausia, reikia paminėti tam tikrus bendrus svarstymus dėl įmonių restruktūrizavimo Europos Sąjungoje procedūros raidos. Manau, šie svarstymai yra naudingi ne tik siekiant apibrėžti teisinį pagrindą, į kurį patenka Direktyva 2001/23, bet taip pat ir norint suprasti bendras nagrinėjamos procedūros aplinkybes. Paskui, remdamasis šiais svarstymais, nagrinėsiu klausimą dėl Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalies taikytinumo ir priežastis, pateisinančias nukrypimą nuo šiame straipsnyje numatytos išimties. Galiausiai, išnagrinėsiu klausimą dėl šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytos darbuotojų apsaugos sistemos apimtys.

B. Dėl įmonių restruktūrizavimo Sąjungoje procedūros raidos

38. 1974 m., vykstant ekonominei krizei, Europos Sąjungos Taryba priėmė rezoliuciją, kurioje buvo numatytas priemonių, kurias Komisija įsipareigojo pateikti Tarybai minėtais metais, paketas⁹. Tarp šių priemonių buvo du pasiūlymai dėl direktyvų dėl valstybių narių teisės aktų, reglamentuojančių, kiek tai susiję su pirmuoju pasiūlymu, kolektyvinius atleidimus iš darbo,¹⁰ ir, kiek tai susiję su antruoju, teisių ir privilegijų išsaugojimą pasikeitus įmonių nuosavybėms teisėms, visų pirma įmonių susiliejimo atveju¹¹. Šios direktyvos buvo priimtose aštuntajame dešimtmetyje siekiant apsaugoti darbuotojų teises po šio dešimtmečio pradžioje įvykusios ekonominės krizės vykdant restruktūrizacijas¹². Devintajame dešimtmetyje buvo priimta trečioji direktyva – Direktyva 80/987/EEB¹³, susijusi su darbdavio bankrotu, – kuri papildė vadinamąsias „restruktūrizacijų direktyvas“. Iš visų šių direktyvų konstatuojamųjų dalių buvo aišku, kad tarp valstybių narių egzistuojantys skirtumai, susiję su kolektyvinių atleidimo iš darbo tvarkomis ir procedūromis, taip pat darbuotojų apsaugos apimtimi jų darbdavių restruktūrizavimo arba bankroto atveju, galėjo tiesiogiai paveikti bendros rinkos veikimą.

8 2017 m. birželio 22 d. sprendimas (C-126/16, EU:C:2017:489).

9 1974 m. sausio 21 d. Tarybos rezoliucija dėl socialinių veiksmų programos (OL C 13, 1974, p. 1).

10 1975 m. vasario 17 d. Tarybos direktyva 75/129/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su kolektyviniu atleidimu iš darbo, suderinimo (OL L 48, 1975, p. 29).

11 1977 m. vasario 14 d. Tarybos direktyva 77/187/EEB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 61, 1977, p. 26). Ši direktyva buvo pakeista Direktyva 2001/23.

12 Žr., be kita ko, R. Blanpain *European Labour Law*, Wolters Kluwer, 2010, p. 680).

13 1980 m. spalio 20 d. Tarybos direktyva 80/987/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam, suderinimo (OL L 283, 1980, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 217).

39. Dešimtajame dešimtmetyje ir antrojo tūkstantmečio pradžioje šios direktyvos buvo peržiūrėtos¹⁴. Jose padarytuose daliniuose pakeitimuose buvo atsižvelgta į tarptautinių restruktūrizacijų mastą sustiprinant jų išankstinio planavimo mechanizmus¹⁵. Konkrečiai kalbant, Direktyva 77/187 pirmiausia buvo pakeista Direktyva 98/50/EB,¹⁶ o paskui kodifikuota Direktyva 2001/23¹⁷.

40. Šiomis trimis direktyvomis siekiama, pirma, palengvinti įmonių restruktūrizaciją, kad jos taptų konkurencingesnės ir našios, ir, kita vertus, spręsti klausimus, susijusius su sprendimų dėl restruktūrizavimo neigiamomis pasekmėmis, ir sumažinti jų poveikį¹⁸. Taigi šios direktyvos padėjo sumažinti neigiamą nuosmukio poveikį ir sušvelninti krizės metu vykdomų restruktūrizavimo operacijų socialinį restruktūrizavimo poveikį¹⁹. Pažymėtina, kad Komisija, remdamasi tuo pačiu požiūriu²⁰, neseniai pateikė Pasiūlymą dėl direktyvos, susijusios su prevencinio restruktūrizavimo mechanizmais, kuriais siekiama sustiprinti įmonių apsaugos kultūrą²¹.

41. Šis įmonių restruktūrizacijos proceso raidos priminimas tiek nacionaliniu, tiek Sąjungos lygmeniu leis visapusiškai atsižvelgti į su šia Direktyva 2001/23 susijusį kontekstą nagrinėjant prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo prejudicinį klausimą.

C. Dėl Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatytos išimties taikymo

1. Su išimtimi susijusios jurisprudencijos raida

42. Iš pradžių Direktyvoje 77/187 nebuvo numatyta taikymo išimties įmonės perdavimo pagal bankroto arba lygiavertę procedūrą atveju. Tik priėmus Direktyvą 98/50 tokia išimtis Direktyvoje 77/187 buvo įtraukta Direktyvos 77/187 4a straipsniu; dabar ji įtvirtinta Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje. Pagal Direktyvos 98/50 trečiąją konstatuojamąją dalį ja siekiama iš dalies pakeisti Direktyvą 77/187, pirmiausia „atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją“; tą jurisprudenciją aš trumpai priminsiu²².

14 Direktyva 75/129 buvo iš dalies pakeista 1992 m. birželio 24 d. Tarybos direktyva 92/56/EEB (OL L 245, 1992, p. 3) ir kodifikuota 1998 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 98/59/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su kolektyviniu atleidimu iš darbo, suderinimo (OL L 225, 1998, p. 16). Direktyva 80/987 buvo keletą kartų ir reikšmingai pakeista devintajame dešimtmetyje ir antrajame tūkstantmetyje (žr. šios direktyvos I priedo A ir B dalis). Aiškumo ir racionalumo sumetimais buvo nuspręsta ją kodifikuoti priimant 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (OL L 283, 2008, p. 36).

15 Žr. Pasiūlymą dėl 1994 m. rugsėjo 8 d. Tarybos direktyvos dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo, [COM(94) 300 *final*], p. 3. Žr. taip pat Rodière, P., *Droit social de l'Union européenne*, LDGD, 2014, p. 422, ir Barnard, C., *ES Employment Law*, 4e éd., *Oxford University Press*, 2012, p. 577.

16 1998 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 98/50/EEB, iš dalies keičianti Direktyvą 77/187 (OL L 201, 1998, p. 88).

17 Praėjus keleriems metams 2012 m. sausio 17 d. Komisija paskelbė Žaliąją knygą „Restruktūrizacija ir pokyčių numatymas. Ko galime pasimokyti iš nesenos patirties?“, [COM(2012)] 7 *final* (toliau – Žalioji knyga). Iš šio dokumento matyti, kad juo visų pirma siekiama „pagerinti visų suinteresuotųjų dalyvių sąveiką, siekiant spręsti restruktūrizacijos ir prisitaikymo prie pokyčių uždavinius“ (p. 2).

18 Žr. Barnard, C., *op. cit.*, p. 577: „In this respect the Directives were intended both to encourage a greater degree of industrial democracy and to provide an element of social protection.“

19 Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Pokyčiams ir restruktūrizavimui numatyti skirta ES kokybės sistema“, [COM(2013) 882 *final*], p. 5]. Taip pat žr. Barnard, C., *op. cit.*, p. 578.

20 Atsižvelgdama į Žaliąją knygą ir į pagal SESV 225 straipsnį pateiktą Europos Parlamento prašymą 2013 m. sausio 15 d. rezoliucijoje, kurioje pateiktos rekomendacijos Komisijai dėl darbuotojų informavimo ir konsultavimo su jais, restruktūrizacijos numatymo ir valdymo (taip pat žinomas kaip A. Cercaso pranešimas), Komisija pateikė teisinį pagrindą, kuriuo siekiama numatyti pokyčius ir restruktūrizavimus, kuriais siekiama, kad būtų palengvintos investicijos į žmogiškąjį kapitalą, o žmogiškieji išteklių perskirti veiksams, turintiems didelį augimo potencialą, vykdyti ir kokybiškoms darbo vietoms kurti, kaip numatyta strategijoje „Europa 2020“ [(COM(2013) 882 *final*), p. 3)].

21 Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl prevencinio restruktūrizavimo mechanizmo, antrosios galimybės ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui gerinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/30/ES, [COM(2016) 723 *final*]. Iš šio pasiūlymo 1, 2 ir 12 konstatuojamųjų dalių matyti, kad ja siekiama pirmiausia panaikinti kliūtis laisvam kapitalo judėjimui ir steigimosi laisvei, kurios egzistuoja dėl nacionalinės teisės aktų ir prevencinio restruktūrizavimo ir antrosios galimybės procedūrų skirtumų. Šiomis aplinkybėmis šiame pasiūlyme pažymima, kad būsima direktyva bus užtikrinama, kad finansinių sunkumų patiriančios perspektyvios bendrovės turėtų galimybę nacionaliniu lygmeniu pasiremti veiksmingu prevencinio restruktūrizavimo teisiniu pagrindu, kuris joms leistų tęsti veiklą.

22 Žr. generalinio advokato P. Mengozzi išvadą byloje *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:241, 41-48 punktai).

43. Teisingumo Teismas šią Direktyvoje 77/187 numatytų garantijų išimtį išnagrinėjo savo sprendimuose *Abels*²³, *d'Urso ir kt.*²⁴, *Spano ir kt.*²⁵ ir *Dethier Équipement*²⁶. Pirmiausia, priminęs, kad šia direktyva buvo siekiama sukliudyti tam, kad restruktūrizacija bendrojoje rinkoje būtų vykdoma pažeidžiant darbuotojų interesus²⁷, ir pateisinęs šią išimtį bankroto teisės specifiškumu, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyva 77/187 netaikoma „įmonių perdavimui <...> vykstant bankroto procedūrai, kai, kontroliuojant kompetentingai teisminei institucijai, siekiama likviduoti perdavėjo turtą“²⁸, tačiau nepažeidžiant valstybių narių teisės tokiam perdavimui autonomiškai taikyti šios direktyvos principus²⁹. Teisingumo Teismas patikslino, kad Direktyva 77/187 vis dėlto buvo taikoma įmonės perdavimui, atliktam pagal mokėjimo atidėjimo procedūrą, kuri „taikoma anksčiau už bankrotą, kai ją prižiūri teismas, kurio įgaliojimai yra labiau apriboti, ir kurios tikslas pirmiausia apsaugoti visą grupę ir atitinkamai užtikrinti, kad įmonė ateityje tęstų veiklą“³⁰.

44. Paskui Teisingumo Teismas patikslino, kad, atsižvelgiant į tarp valstybių narių nacionalinių teisinių sistemų esančius skirtumus, vien kriterijaus, susijusio su teismo vykdomos procedūros priežiūros apimtimi, nepakanka, siekiant nustatyti Direktyvos 77/187 taikymo sritį³¹. Jis patvirtino, kad todėl lemiamas kriterijus, į kurį reikia atsižvelgti nustatant Direktyvos 77/187 taikytinumą įmonės perdavimui, atliekamam pagal administracinę procedūrą arba teismo procesą, yra *nagrinėjama procedūra siekiamas tikslas*³². Tuo remdamasis jis manė, kad perdavimas, atliktas pagal procedūrą, kuria siekiama *likviduoti skolininko turtą*, siekiant patenkinti visų kreditorių reikalavimus, nepateko į Direktyvos 77/187 taikymo sritį ir kad, atvirkščiai, perdavimas, atliktas pagal procedūrą, kurios „tikslas pirmiausia [buvo]“ užtikrinti *įmonės veiklos tęstinumą*, pateko į šios direktyvos taikymo sritį³³.

45. Vėliau Teisingumo Teismas patvirtino šį kriterijų ir nurodė, kad kadangi procedūra buvo siekiama išlaikyti įmonės veiklą, kad vėliau ją būtų galima perimti, ir, priešingai negu bankroto procedūrų atveju, nebuvo taikoma teismo priežiūra, įmonės turto administravimo priemonė ar mokėjimų atidėjimas, ekonominis ir socialinis šios procedūros tikslas nesuteikia pagrindo tam, kad perdavimo atveju „įmonės darbuotojai prarastų jiems [Direktyva 77/187] suteiktas teises“.³⁴

23 1985 m. vasario 7 d. sprendimas (135/83, EU:C:1985:55). Ši byla buvo susijusi su įmonės perdavimu atliekant bankroto procedūrą pagal Nyderlandų teisę. Taip pat žr. 1985 m. vasario 7 d. Sprendimą *Wendelboe ir kt.* (19/83, EU:C:1985:54, 10 punktas), 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Botzen ir kt.* (186/83, EU:C:1985:58, 9 punktas) ir 1985 m. vasario 7 d. Sprendimą *Industriebond FNV ir Federatie Nederlandse Vakbeweging* (179/83, EU:C:1985:57, 7 punktas).

24 1991 m. liepos 25 d. sprendimas (C-362/89, EU:C:1991:326). Šiame sprendime Teisingumo Teismas išnagrinėjo klausimą dėl Direktyvos 77/187 taikymo Italijos teisėje numatytu įmonės specialaus administravimo atveju.

25 1995 m. gruodžio 7 d. sprendimas (C-472/93, EU:C:1995:421). Šioje byloje Teisingumo Teismas turėjo nustatyti, ar Direktyva 77/187 taikytina perduodant įmonę, kurios padėtis pagal Italijos teisės aktus krizinė. Dėl tų pačių teisės aktų žr. 2009 m. birželio 11 d. Sprendimą *Komisija / Italija* (C-561/07, EU:C:2009:363).

26 1998 m. kovo 12 d. sprendimas (C-319/94, EU:C:1998:99). Ši byla buvo susijusi su Direktyvos 77/187 taikytinumą įmonės perdavimo, vykdomo pagal Belgijos teismo likvidavimo procedūrą, atvejais.

27 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 14 ir 18 punktai). Žr. taip pat 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 23 punktas).

28 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 16, 23 ir 30 punktai). Žr. taip pat 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 23 punktas).

29 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 30 punktas).

30 1985 m. vasario 7 d. Sprendimas *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 28–30 punktai), taip pat generalinio advokato P. Mengozzi išvada byloje *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:241, 44 punktas).

31 Žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 25 punktas).

32 Žr. 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 26 punktas). Žr. taip pat 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *Spano ir kt.* (C-472/93, EU:C:1995:421, 24 punktas). Pažymėtina, kad minėtame Sprendime *d'Urso ir kt.* nagrinėjama procedūra buvo siekiama subalansuoti įmonę, kad ji galėtų savo veiklą tęsti ateityje (32 punktas). Minėtame Sprendime *Spano* (nagrinėjama procedūra) buvo siekiama tęsti įmonės veiklą be ilgos pertraukos gamyboje, taip sudarant sąlygas paskesniai perėmimui (27 ir 28 punktai).

33 1991 m. liepos 25 d. Sprendimas *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 31 ir 32 punktai). Taip pat žr. generalinio advokato *Van Gerven* išvadą byloje *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:228, 25 punktas).

34 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendimas *Spano ir kt.* (C-472/93, EU:C:1995:421, 24–30 punktai). Taip pat žiūrėti 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 31 ir 32 punktus).

46. Galiausiai, be nagrinėjamos procedūros tikslo kriterijaus, Teisingumo Teismas nustatė papildomą kriterijų, susijusį su atsižvelgimu į „procedūros taisykles“. Taigi, jis nusprendė, kad „be procedūros tikslo kriterijaus, taip pat reikia atsižvelgti į [šios procedūros] taisykles, be kita ko, kiek jos suponuoja, kad įmonės veikla tęsiama ar nutraukiama, ir į Direktyvos 77/187 tikslus“³⁵.

47. Taigi šioje nuostatoje nustatytą išimtį reikia aiškinti atsižvelgiant į šiuos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje nustatytus principus, kodifikuotus Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje.

2. Dėl Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalies aiškinimo

48. Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje kodifikavus ankstesniuose punktuose nurodytus jurisprudencijos principus, Teisingumo Teismas pirmą kartą šią nuostatą išaiškino 2017 m. birželio 22 d. Sprendime *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.*³⁶ Šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė dėl Direktyvos 2001/23 taikytinumo įmonės perdavimui, atliekamam paskelbiant bankrotą ir taikant Nyderlandų teisėje numatytą *pre-pack* procedūrą, parengtą iki šio paskelbimo³⁷.

49. Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad iš Direktyvos 2001/23 3 konstatuojamosios dalies matyti, kad ja pirmiausia siekiama apsaugoti darbuotojų teises pasikeitus įmonių vadovybei. Šiuo tikslu direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną, dėl šio perdavimo yra perduodamos perėmėjui. Kita vertus, Direktyvos 2001/23 4 straipsnio 1 dalis saugo darbuotojus nuo bet kokio atleidimo iš darbo, kurį perdavėjas arba perėmėjas nusprendžia įvykdyti vien dėl minėto perdavimo. Teisingumo Teismas taip pat priminė, kad Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nustatytoje leidžiančioje nukrypti nuostatoje skelbiama, kad minėtuose 3 ir 4 straipsniuose nustatyta apsaugos sistema netaikoma perdavus įmones šioje nuostatoje įtvirtintomis sąlygomis, nebent valstybės narės nustato kitaip³⁸.

50. Antra, Teisingumo Teismas keliuose sprendimuose patikrino, ar šioje byloje nagrinėjama procedūra tenkino Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas. Taigi konstatavęs, kad pagal nacionalinės teisės aktus *pre-pack* procedūra buvo parengta prieš paskelbiant bankrotą, bet įvykdyta po jo ir kad todėl ši procedūra galėjo patekti į sąvoką „bankroto procedūra“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalį, Teisingumo Teismas vis dėlto nusprendė, jog, kadangi šia procedūra buvo siekiama apsaugoti bankrutuojančią įmonę, nagrinėjama procedūra netenkino sąlygos, pagal kurią ji turi būti pradėta siekiant likviduoti perdavėjo turtą. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad vien tai, kad *pre-pack procedūra* taip pat gali būti siekiama patenkinti kuo daugiau kreditorių reikalavimų, negali jos pakeisti į procedūrą, pradedamą siekiant likviduoti perdavėjo turtą,

35 1998 m. kovo 12 d. Sprendimas *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99, 25–31 punktai). Šioje byloje Teisingumo Teismas konstatavo, kad nors nagrinėjama procedūra buvo siekiama likviduoti turtą, teismine tvarka likviduojamos įmonės padėtis reikšmingai skyrėsi, palyginti su bankrutuojančios įmonės padėtimi, pirmiausia kiek tai susiję su likvidatoriaus pakyrimu ir jo funkcijomis. Dėl šių skirtumų žr. šio sprendimo 9 punktą. Žr. taip pat 1998 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Europièces* (C-399/96, EU:C:1998:532, 26, 31 ir 32 punktai), kuriame Teisingumo Teismas pagal Belgijos teisę vykdamai savanoriško likvidavimo procedūrai taikė 1998 m. kovo 12 d. Sprendime *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99) nustatytus kriterijus.

36 C-126/16, EU:C:2017:489.

37 Šia *Pre-pack* procedūra buvo siekiama kuo labiau pasirengti įmonės perdavimui, kad būtų galima greitai atgavinti gyvybingas įmonės dalis po bankroto paskelbimo, siekiant išvengti pertraukimo, kuris įvyktų brutaliai perdavus šią įmonę bankroto paskelbimo dieną, išsaugant šios įmonės vertę ir darbo vietas. 2017 m. birželio 22 d. Sprendimas *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:489, 49 punktas).

38 Žr. 2017 m. birželio 22 d. Sprendimą *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:489, 38–40 punktai). Kiek tai susiję su šia byla, pažymėtina, kad iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra aišku, kad nagrinėjama valstybė narė, esant aplinkybėms, pateisinančioms Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalies taikymą, pasinaudojo galimybe įgyvendinti šios direktyvos 3 ir 4 punktuose nustatytą darbuotojų apsaugos sistemą; tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas. Taigi, ši nuostata taikoma tokioje byloje, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, tačiau su sąlyga, kad nagrinėjama procedūra tenkina šioje byloje nustatytas sąlygas (žr. 42 ir 43 punktus), – tai aš išnagrinėsiu vėliau. Žr. šios direktyvos 5 straipsnio 2 ir 3 dalis. Kiek tai susiję su šiomis nuostatomis žr. 2015 m. sausio 28 d. Sprendimo *Gimnasio Deportivo San Andrés* (C-688/13, EU:C:2015:46, 55 punktą).

kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalį. Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, jog tai, kad vykdant šią procedūrą valstybinės valdžios institucija nevykdė jokios kontroliuojančio administratoriaus ir kontroliuojančio teismo priežiūros, netenkino valstybinės valdžios institucijos priežiūros sąlygos, nustatytos Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje³⁹.

51. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokia *pre-pack* procedūra netenkino visų šioje nuostatoje nustatytų sąlygų, todėl nebuvo galima nukrypti nuo Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniuose nustatytos apsaugos sistemos⁴⁰.

52. Taip Teisingumo Teismas patvirtino ankstesnėje jurisprudencijoje⁴¹ nustatytus aiškinimo kriterijus ir juos pritaikė prie specifinių Nyderlandų teisėje nustatytos *pre-pack* procedūros ypatybių, visų pirma kiek tai susiję su viešąja priežiūra ir nagrinėjama procedūra siekiamu tikslu⁴², kurią Teisingumo Teismas laikė pagrindiniu kriterijumi, ir šioje procedūroje neatsižvelgė į papildomą kriterijų, susijusį su šios procedūros taisyklėmis⁴³.

3. *Dėl darbuotojų apsaugos sistemos, numatytos Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniuose įmonės perdavimo, atliekamo vykdant teisminį reorganizavimą perduodant su teismo priežiūra, atveju, taikytinumo*

53. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, dabar išnagrinėsiu, ar įmonės perdavimas, atliekamas vykdant teisminį reorganizavimą perduodant su teismo priežiūra, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, patenka į Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nustatytą išimtį, taigi ar šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatyta darbuotojų apsaugos sistema taikoma tokioje situacijoje. Taigi reikia patikrinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama procedūra atitinka visas sudėtines Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatytas sąlygas⁴⁴.

54. Šiuo klausimu reikia priminti, kad ši nuostata tiek, kiek dėl jos darbuotojų apsaugos sistema įmonių perdavimo atveju iš principo netaikoma, taip nukrypstant nuo pamatinio Direktyvos 2001/23 tikslo, neišvengiamai turi būti aiškinama siaurai⁴⁵.

a) *Pirminės pastabos*

55. Nė viena iš šalių pagrindinėje byloje neteigė, kad teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra galėjo būti laikomas bankroto procedūra⁴⁶. Vis dėlto *Prefaco* teigia, kad WCO numatyta procedūra yra „laikina apsauga nuo bankroto“ ir kad ji buvo labai panaši į pagrindinėje byloje nagrinėjamą procedūrą.

39 Žr. 2017 m. birželio 22 d. Sprendimą *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:489, 46–57 punktai).

40 Žr. 2017 m. birželio 22 d. Sprendimą *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:489, 58 punktas).

41 Žr. šios išvados 42–47 punktus.

42 Teisingumo Teismas nurodė, jog iš jam pateiktos bylos medžiagos buvo aišku, kad *pre-pack* procedūra buvo atliekama ne su teismo, bet su įmonės vadovybės, kuri vedė derybas ir priėmė sprendimus, parengiančius bankrutuojančios įmonės pardavimą, priežiūra (54 punktas).

43 Dėl papildomo kriterijaus žr. 1998 m. kovo 12 d. Sprendimą *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99, 25-31 punktai). Žr. taip pat šios išvados 46 punktą.

44 Žr. 2017 m. birželio 22 d. Sprendimą *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:489, 44 punktas).

45 Žr. 2017 m. birželio 22 d. Sprendimą *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:489, 41 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

46 Atrodo, kad tik Komisija iš principo gina tokią poziciją savo rašytinėse pastabose, iš kurių matyti, kad „perdavimas su teismo priežiūra <...> turi būti laikomas bankroto procedūra <...>“. Vis dėlto ji teismo posėdyje nurodė, kad jos pastabose įsivėlė rašybos klaida, galinti sudaryti įspūdį, kad ji gynė šią poziciją, ir nurodė, kad jos pastabų 28 punktas turėjo būti suprantamas taip: [perdavimas su teismo priežiūra *neturi* būti laikomas bankroto procedūra <...>“. (Kursyvu išskirta mano)

56. Belgijos vyriausybė teigia, kad teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra aiškiai nurodytas tarp Reglamento (EB) Nr. 1346/2000⁴⁷ B priede nurodytų likvidavimo procedūrų, kurios taikomos Belgijoje, ir kadangi šios procedūros pobūdis buvo nustatytas šiame priede, minėtai procedūrai taikoma Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalis.

57. Aš su šia nuomone nesutinku. Mano nuomone, siekiant nagrinėjamą procedūrą galimai priskirti prie likvidavimo procedūros, tai, kad ji nurodyta Reglamento Nr. 1346/2000 B priede, nėra lemiamas veiksnys.

58. Šiuo klausimu reikia priminti, viena vertus, kad jurisdikcijos taisyklės ir taikytina teisė, numatyta Sąjungos tarptautinės privatinės teisės nuostatose, neturi jokio poveikio nacionalinėms materialinės teisės nuostatomis. Reglamentas Nr. 1346/2000 įtrauktas į teisinį pagrindą, kurį Sąjunga nustatė siekdama išplėtoti teisminį bendradarbiavimą tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse ir komercinėse bylose, o Direktyva 2001/23 suderinamos materialinės teisės nuostatos ir ji iš principo taikoma visiems įmonių perdavimams. Taigi ši direktyva nustatė darbuotojų apsaugos „bendrą standartą“, kuris taikomas įmonės perdavimų Sąjungoje atvejais⁴⁸. Antra, jei nemokumo arba likvidavimo procedūra įtraukta į Reglamento Nr. 1346/2000 A arba B priedus, turi būti laikoma, kad jai šis reglamentas taikomas, taigi tokia situacija laikytina susijusia su nemokumu arba likvidavimu vien „šio reglamento taikymo tikslais“⁴⁹.

59. Nagrinėjama atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 7 punkto, kol teismas nepriėmė sprendimo dėl teismo reorganizavimo prašymo, skolininkui negali būti paskelbtas bankrotas, o bendrovė negali būti likviduota teismine tvarka. Taigi, atsižvelgiant į šios išvados 42–51 punktuose nurodytą jurisprudenciją, tokia procedūra, kuri gali pasibaigti, tačiau ne visada bankrotu, neatitinka sąlygos, pagal kurią perdavėjui turi būti taikoma bankroto arba panašios procedūros⁵⁰, todėl gali būti taikoma sąvoka „bankroto procedūra“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalį⁵¹.

60. Dabar nagrinėsiu, ar procedūra, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, atitinka Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nustatytą sąlygą.

47 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, 2000, p. 1), iš dalies pakeistas 2011 m. birželio 9 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) Nr. 583/2011 (OL L 160, 2011, p. 52) (toliau – Reglamentas Nr. 1346/2000). *Prefaco* taip pat nurodo Reglamento Nr. 1346/2000 A ir C priedus; C priede nurodoma, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje procedūroje paskirtas teismo įgaliotinis turi būti laikomas likvidatoriumi.

48 Dėl sąvokų nuoseklumo Sąjungos teisėje žr. 2019 m. sausio 22 d. išvadą byloje *Pillar Securitisation* (C-694/17, EU:C:2019:44, 49 ir 50 punktai).

49 Žr. 2012 m. lapkričio 22 d. Sprendimą *Bank Handlowy ir Adamiak* (C-116/11, EU:C:2012:739, 34 ir 35 punktas). Šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad Prancūzijos apsaugos procedūra pateko į Reglamento Nr. 1346/2000 taikymo sritį, nes ji buvo įtraukta į šio reglamento A priede išvardytų procedūrų sąrašą. Vis dėlto tam tikri autoriai abejoja, ar šioje procedūroje laikomasi minėto reglamento 1 straipsnio 1 dalyje nustatytų sąlygų. Žr., pirmiausia, Jault-Seseke, F., „Le règlement 2015/848: le vin nouveau et les vieilles outres“, *Revue critique de droit international privé*, 2016, p. 21, 18 punktas; Burkhard, H., Oberhammer, P., Bariatti, S., Koller, Ch., Björn, L., Requejo Isidro, M., Villata, F.C. (dirs.), *The Implementation of the New Insolvency Regulation: Improving Cooperation and Mutual Trust*, Nomos, 2017, p. 65.

50 Iš išplėtos Belgijos doktrinos, kurią Ch. Plessers citavo savo rašytinėse pastabose, matyti, kad perdavimas su teismo priežiūra „vykdomas prieš bankrotą ir ja net siekiama išvengti šio išorinio sprendimo“. Šiuo klausimu žr. Vandersnickt, C., *Overgang van onderneming krachtens overeenkomst. Het materieel toepassingsgebied van de richtlijn 2001/23/EG*, serija „Sociale praktijkstudies“, Malines, Wolters-Kluwer, 2015, p. 116.

51 Iš Ch. Plessers rašytinių pastabų matyti, kad atliekant parengiamuosius darbus ir Belgijos doktrinoje visuomet buvo laikoma, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama procedūra nėra likvidavimo procedūra, bet yra sukurta kaip „alternatyva bankrotui“. Žr. *Doc. Parl., Chambre*, 2007, DEC 52 0160/001, p. 7. Šis dokumentas, kuris buvo cituotas Teisingumo Teismui pateiktoje bylos medžiagoje ir oficialiame interneto tinklalapyje, skirtame Komisijos teismo posėdyje nurodytoms restruktūrizavimo procedūroms, prieinamas adresu <http://socialsante.wallonie.be/surendettement/professionnel/?q=procedures-restructuration-reorganisation>. Taip pat žr. *Doc. Parl., Chambre*, 2008-09, DOC 52-0160/055, p. 32.

b) *Perdavėjui turi būti iškelta bankroto byla arba pradėta panaši nemokumo procedūra, pradėta siekiant likviduoti perdavėjo turtą*

61. Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad perdavėjui būtų iškelta bankroto arba panaši nemokumo procedūra, siekiant likviduoti jo turtą. Šiuo klausimu, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, procedūra, kuria siekiama leisti tęsti nagrinėjamos įmonės veiklą, neatitinka šios sąlygos⁵².

62. Kalbant apie šių dviejų rūšių procedūrų skirtumus, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad procedūros tikslas yra leisti tęsti veiklą, jeigu ja siekiama išlaikyti įmonės arba jos perspektyvios dalies veikimą. Atvirkščiai, procedūros, kuria siekiama likviduoti turtą, tikslas yra patenkinti kuo daugiau visų kreditorių reikalavimų. Nors neatmetama, kad šie du nurodytos procedūros tikslai gali tam tikra prasme sutapti, procedūros, kuria siekiama tęsti įmonės veiklą, pagrindinis tikslas bet koku atveju yra nagrinėjamos įmonės apsauga⁵³.

63. Siekiant nustatyti, ar nagrinėjamu atveju perdavėjui taikoma bankroto procedūra arba panaši nemokumo procedūra, kuri pradėta siekiant likviduoti perdavėjo turtą, reikia atsižvelgti į toliau nurodytus aspektus.

64. Pirmiausia iš Belgijos vyriausybės rašytinių pastabų matyti, kad pagal WCO 23 straipsnį teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra pradedamas, kai tik kyla grėsmė įmonės tęstinumui. Pagal šią nuostatą grėsmė tokiam tęstinumui bet kuriuo atveju preziumuojama, kai dėl nuostolių grynasis turtas sumažėjo daugiau kaip pusę įstatinio kapitalo. Pagal WCO 16 straipsnį šios procedūros tikslas yra, esant teisminei priežiūrai, išlaikyti „visą sunkumų patiriančią įmonę ar jos veiklą arba jų dalį“. Pagal ją leidžiama darbdaviui, kurio įmonė pripažinta kaip „patirianti sunkumų“, kaip tai suprantama pagal šiuos teisės aktus, keliems mėnesiams atidėti šios procedūros vykdymą, kad būtų galima sudaryti draugišką susitarimą arba gauti kreditorių sutikimą dėl reorganizavimo, arba leisti vykdyti perdavimą su teismo priežiūra, kaip antai aptariamą šioje pagrindinėje byloje. Be to, kaip matyti iš WCO 22 straipsnio, šis procedūros vykdymo sustabdymas leidžia darbdaviui reorganizuotis galiojant jo kreditorių nustatytų vykdymo priemonių ir visų pirma paskelbto bendrovės bankroto apsaugai⁵⁴.

65. Antra, reikia pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal WCO 59 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra yra susijęs su „visos sunkumų patiriančios įmonės ar jos veiklos arba jų dalies“ perdavimu ir jį gali paskelbti teismas „siekdamas užtikrinti [minėtos veiklos] tęstinumą, kai skolininkas su tuo sutinka savo teismo reorganizavimo prašyme arba vėliau vykstant procedūrai“⁵⁵.

66. Ir galiausiai, trečia, svarbu konstatuoti, kaip pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad šioje byloje akivaizdu, jog *rechtbank van koophandel te Hasselt* (Haselto komercinių bylų teismas) nurodė perduoti su teismo priežiūra siekiant išlaikyti visą *Echo* ar jos veiklą arba jų dalį pagal WCO 59 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos formuluotę.

67. Taigi darau išvadą, kad turi būti laikoma, jog tokios procedūros pagrindinis tikslas yra išlaikyti visą sunkumų patiriančią įmonę ar jos veiklą arba jų dalį, todėl jai negali būti taikoma Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalis pagal šios išvados 44 ir 50 punktuose nurodytą jurisprudenciją.

52 Žr., pirmiausia, 1991 m. liepos 25 d. Sprendimą *d'Urso ir kt.* (C-362/89, EU:C:1991:326, 31 ir 32 punktas); 1995 m. gruodžio 7 d. Sprendimą *Spano ir kt.* (C-472/93, EU:C:1995:421, 25 punktas) ir 2017 m. birželio 22 d. Sprendimą *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:489, 47 punktas).

53 Žr. 2017 m. birželio 22 d. Sprendimą *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:489, 48 punktas). Taip pat žr. generalinio advokato P. Mengozzi išvadą byloje *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.* (C-126/16, EU:C:2017:241, 57 punktas).

54 Žr. šios išvados 11 punktą.

55 Žr. šios išvados 11 ir 12 punktus. (Kursyvu pažymėta mano)

c) Bankroto arba kita panaši nemokumo procedūra turi būti prižiūrima valstybinės valdžios institucijos

68. Kiek tai susiję su Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalies trečia sąlyga, pažymiu, kad iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad pagal WCO 60 straipsnį „teismo sprendime dėl perdavimo paskiriamas teismo įgaliotinis, įgaliotas organizuoti ir atlikti perdavimą skolininko vardu ir sąskaita“⁵⁶. Tokiomis aplinkybėmis manau, kad tokia labiau ribotos apimties priežiūra negali tenkinti tokios valdžios institucijos priežiūros sąlygos, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalį⁵⁷.

69. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, neatitinka visų Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje numatytų sąlygų – tai privalo patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas, – todėl negalima nukrypti nuo šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytos apsaugos sistemos.

D. Dėl galimybės perėmėjui pasirinkti darbuotojus, kuriuos jis ketina perimti atsižvelgdamas į Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsnius

70. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad remiantis WCO 61 straipsnio 4 dalimi perdavėjas gali pasirinkti darbuotojus, kuriuos jis pageidauja perimti, su sąlyga, kad pasirenkama, viena vertus, dėl ekonominių, techninių arba organizacinių priežasčių ir, kita vertus, be draudžiamos diferenciacijos. Atsižvelgiant į šią nuostatą, kyla klausimas, ar pagal Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsnius leidžiama perėmėjui pasirinkti, kaip matyti iš WCO 61 straipsnio 4 dalies, darbuotojus, kuriuos jis pageidauja perimti.

71. Siekiant atsakyti į šį klausimą pirmiausia reikia priminti, kad Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, jog Direktyva 2001/23 siekiama užtikrinti darbuotojų teisių apsaugą darbdavio pasikeitimo atveju leidžiant dirbti pas naująjį darbdavį tokiomis pačiomis sąlygomis, dėl kurių buvo susitarta su perdavėju⁵⁸. Šia direktyva siekiama kiek įmanoma užtikrinti darbo sutarčių tęstinumą, kai jas perima perėmėjas, siekiant išvengti, kad vien dėl perdavimo atitinkami darbuotojai neatsidurtų nepalankesnėje situacijoje⁵⁹. Be to, kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kadangi ši apsauga yra viešosios politikos dalykas ir dėl to sutarties šalys neturi teisės dėl jos tartis, direktyvos taisyklės, pirmiausia, susijusios su darbuotojų apsauga nuo atleidimo iš darbo perdavimo atveju, turi būti laikomos *privalomomis*, t. y. nuo jų neleidžiama nukrypti darbuotojų nenaudai⁶⁰.

72. Dėl šios priežasties taip pat reikia priminti, kad, kaip matyti iš pačios Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos formuluotės, apsauga, kurią siekiama užtikrinti šia direktyva, susijusi tik su darbuotojais, kurių darbo sutartis arba darbo santykiai egzistuoja *perdavimo dieną*⁶¹. Taigi, jeigu konkrečiai nenurodyta kitaip, „Direktyvoje 2001/23 numatyta galimybė

56 Žr. šios išvados 8 punktą. Iš tiesų, nors paskirtas teismo, šis įgaliotinis ieško pasiūlymų, kuriais „pirmiausia siekiama išlaikyti visą įmonės veiklą ar jos dalį atsižvelgiant į kreditorių teises, ir prašo juos pateikti“ (WCO 62 straipsnio pirma pastraipa). Jeigu pateikiama daug panašių pasiūlymų, teismo įgaliotinis pirmenybę skiria tam, kuriuo garantuojamas darbo nuolatinis pobūdis remiantis kolektyviniu susitarimu, dėl kurio buvo susiderėta (WCO 62 straipsnio antra pastraipa).

57 Žr. 1985 m. vasario 7 d. Sprendimą *Abels* (135/83, EU:C:1985:55, 28 punktą). Taip pat žr. šios išvados 43 punktą.

58 Žr. 2008 m. lapkričio 27 d. Sprendimą *Juuri* (C-396/07, EU:C:2008:656, 28 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

59 Žr. 1987 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Ny Mølle Kro* (287/86, EU:C:1987:573, 25 punktą), 2005 m. gegužės 26 d. Sprendimą *Celtec* (C-478/03, EU:C:2005:321, 26 punktą) ir 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimą *Colino Sigüenza* (C-472/16, EU:C:2018:646, 48 punktą).

60 Žr. 1988 m. vasario 10 d. Sprendimą *Foreningen af Arbejdsledere i Danmark* (324/86, EU:C:1988:72, 14 punktą): „Darytina išvada, kad atitinkami darbuotojai neturi teisės atsakyti jiems direktyva [suteiktų teisių], ir šias teises sumažinti draudžiama, net jeigu jie su tuo sutinka,“ (15 punktą). Taip pat žr. 1996 m. lapkričio 14 d. Sprendimą *Rotsart de Hertaing* (C-305/94, EU:C:1996:435, 17 punktą) ir 1998 m. kovo 12 d. Sprendimą *Dethier Équipement* (C-319/94, EU:C:1998:99, 40 punktą).

61 Žr. 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimą *Colino Sigüenza* (C-472/16, EU:C:2018:646, 49 punktą).

gali remtis tik tie darbuotojai, kurių darbo sutartis arba darbo santykiai egzistuoja perdavimo dieną. Tai, ar perduodant egzistavo darbo sutartis arba darbo santykiai, turi būti vertinama remiantis nacionaline teise, tačiau su sąlyga, kad laikomasi šios direktyvos privalomų taisyklių dėl darbuotojų apsaugos nuo atleidimo iš darbo dėl perdavimo.“⁶²

73. Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, pirma, perdavimas buvo numatytas 2013 m. balandžio 22 d.⁶³ ir, antra, Ch. Plessers darbo sutartis baigėsi 2013 m. balandžio 24 d. Šis teismas teigia, kad „negali būti jokių abejonių, kad perdavimo dieną – 2013 m. balandžio 22 d. – Ch. Plessers darbo sutartimi buvo susieta su *Echo*“. Jis taip pat patikslina, kad teismo įgaliotiniai darbo sutartį su Ch. Plessers nutraukė 2013 m. balandžio 24 d. Vadinasi, turi būti laikoma, kad Ch. Plessers perdavimo dieną buvo įdarbinta perdavėjo, todėl remiantis Direktyvos 2001/23 3 straipsniu perduodančio darbdavio (*Echo*) pareigos, kiek tai susiję su ja, yra visiškai perduotos perėmėjui (*Prefaco*)⁶⁴.

74. Kiek tai susiję su Direktyvos 2001/23 4 straipsnio 1 dalimi, iš šios nuostatos matyti, kad, viena vertus, įmonės perdavimas savaime nėra pagrindas, kuriuo remdamasis perdavėjas arba perėmėjas gali atleisti iš darbo, ir, antra vertus, ši nuostata netrukdo atleisti iš darbo dėl ekonominių, techninių arba organizacinių priežasčių, susijusių su darbo jėgos pasikeitimu⁶⁵.

75. Šiuo klausimu primintina, kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad siekiant nustatyti, ar atleidimas iš darbo buvo motyvuojamas vien perdavimu, taip pažeidžiant Direktyvos 2001/23 4 straipsnio 1 dalį, reikia atsižvelgti į objektyvias aplinkybes, kuriomis buvo įvykdytas atleidimas iš darbo⁶⁶. Tokiu atveju, kaip nagrinėjamas šioje byloje, iš šios išvados 15 ir 73 punktų matyti, kad nagrinėjamas atleidimas iš darbo įsigaliojo praėjus dviem dienoms po perdavimo.

76. Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad nepakanka įrodyti, jog darbo sutartis pasibaigė dėl ekonominių, techninių arba organizacinių priežasčių. Taip pat reikia įrodyti, kad šios priežastys tiesiogiai neišplaukia iš įmonės perdavimo, taip pažeidžiant Direktyvos 2001/23 4 straipsnio 1 dalį. Kitaip tariant, reikia įrodyti, jog nagrinėjamas atleidimas iš darbo buvo motyvuotas papildomomis *aplinkybėmis*, kuriomis įvykdytas minėtas perdavimas. Tai yra „papildomos aplinkybės, kurios gali būti pripažintos ekonominėmis, techninėmis arba organizacinėmis priežastimis, kaip tai suprantama pagal minėto 4 straipsnio 1 dalį“⁶⁷.

62 Žr., be kita ko, 1988 m. birželio 15 d. Sprendimą *Bork International ir kt.* (101/87, EU:C:1988:308, 17 punktas) ir 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimą *Colino Sigüenza* (C-472/16, EU:C:2018:646, 50 punktas).

63 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, tai, kad, kiek tai susiję su perdavimo data, susitarime nurodomos „dvi darbo dienos po teismo sprendimo, kuriuo suteikiamas leidimas, priėmimo datos“, galioja tik susitariančioms šalims, ir šia sąlyga negalima remtis prieš trečiuosius asmenis, kurie nėra susitarimo šalys, kaip antai Ch. Plessers. Šis teismas priduria, kad teismo įgaliotiniai savo Ch. Plessers adresuotame 2013 m. balandžio 24 d. rašte taip pat patvirtino, jog *Echo* veikla buvo nutraukta nuo 2013 m. balandžio 22 d. Šiuo klausimu žr. šios išvados 15 punktą.

64 Primintina, kad faktinių aplinkybių vertinimai, kuriuos reikia atlikti nustatant Direktyvos 2001/23 taikytinumą, patenka į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo kompetenciją, remiantis Teisingumo Teismo nustatytais aiškinimo kriterijais. 1988 m. birželio 15 d. Sprendimo *Bork International ir kt.* (101/87, EU:C:1988:308, 19 punktas).

65 Žr. pirmiausia 2008 m. spalio 16 d. Sprendimą *Kirtruna ir Vigano* (C-313/07, EU:C:2008:574, 45 punktas). Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad reikia konstatuoti, jog tai, kad įmonėje nustatyta krizės situacija, neturi būtina ir visuomet būti susiję su darbo jėgos pasikeitimais, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 4 straipsnio 1 dalį. Taigi krizės nustatymo įmonėje procedūra negali būtina ir visuomet būti laikoma ekonomine, technine arba organizacine priežastimi ir reikšti darbo jėgos pasikeitimą, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Žr. 2009 m. birželio 11 d. Sprendimą *Komisija / Italija* (C-561/07, EU:C:2009:363, 36 punktas).

66 Žr. 1988 m. birželio 15 d. Sprendimą *Bork International ir kt.* (101/87, EU:C:1988:308, 18 punktas) ir 2018 m. rugpjūčio 7 d. Sprendimą *Colino Sigüenza* (C-472/16, EU:C:2018:646, 53 punktas).

67 Žr. 2008 m. spalio 16 d. Sprendimą *Kirtruna ir Vigano* (C-313/07, EU:C:2008:574, 45 ir 46 punktus). Šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 1 dalimi iš įmonės nereikalaujama perdavimo atveju išlaikyti komercinės patalpos nuomos sutarties, kurią įmonės perdavėjas yra sudaręs su trečiąja šalimi, jeigu nutraukus tokią sutartį kiltų pavojus, kad bus nutrauktos perėmėjui perduotos darbo sutartys. Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad papildomos aplinkybės, kuriomis remiantis įvykdytas atleidimas iš darbo, pavyzdžiui, perėmėjui ir nuomotojams nesusitarus dėl naujos nuomos sutarties, nesant galimybes surasti kitas komercines patalpas ar perkelti personalą dirbti į kitas parduotuves, gali būti pripažintos „ekonominėmis, techninėmis arba organizacinėmis priežastimis“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 4 straipsnio 1 dalį.

77. Kita vertus, pagal WCO 61 straipsnio 4 dalį tik perėmėjas turi pasirinkti darbuotojus, kuriuos jis nori perimti, net jeigu šis pasirinkimas būtų grindžiamas techninėmis, ekonominėmis ir organizacinėmis priežastimis⁶⁸. Jeigu perėmėjui būtų leista pasirinkti darbuotojus, kuriuos jis pageidauja perimti, Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniai netektų prasmės. Iš tiesų, procedūros, kurioms netaikoma šios direktyvos teikiama apsauga, yra bankroto arba nemokumo procedūros, kuriomis siekiama likviduoti perdavėjo turtą ir kurioms iš principo taikoma Direktyva 2008/94. Kita vertus, kadangi šios nagrinėjamos direktyvos tikslas yra įmonės veiklos tęsimas, šiai procedūrai netaikoma Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta išimtis, todėl galimybė perėmėjui pasirinkti darbuotojus prieštarauja šios direktyvos 3 ir 4 straipsniams ir jos veiksmingumui.

78. Taigi, manau, kad Direktyvą 2001/23, visų pirma jos 3 ir 4 straipsnius, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį įmonės perdavimo, atliekamo vykdančios teisminei reorganizavimą perduodant su teismo priežiūra, kuriuo siekiama išlaikyti visą įmonę ar jos veiklą arba jų dalį, atveju perdavėjas turi teisę pasirinkti darbuotojus, kuriuos jis pageidauja perimti.

V. Išvados

79. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *arbeidshof te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis darbo bylų teismas, Belgija) pateiktą klausimą:

- 1) 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvos 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad teisminis reorganizavimas perduodant su teismo priežiūra, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, neatitinka visų šioje nuostatoje nurodytų sąlygų, todėl negalima nukrypti nuo šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytos apsaugos sistemos.
- 2) Direktyva 2001/23, visų pirma jos 3 ir 4 straipsniai, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį įmonės perdavimo, atliekamo vykdančios teisminei reorganizavimą perduodant su teismo priežiūra, kuriuo siekiama išlaikyti visą įmonę ar jos veiklą arba jų dalį, atveju perdavėjas turi teisę pasirinkti darbuotojus, kuriuos jis pageidauja perimti.

⁶⁸ Anot generalinio advokato W. Van Gerven, nėra jokio pagrindo manyti, kad „direktyva [leidžiama] atleisti iš darbo dėl bet kokių ekonominių, techninių arba organizacinių priežasčių. Iš tiesų, direktyva aiškiai draudžia tokius atleidimus iš darbo, jeigu jie vykdomi dėl įmonės perdavimo. Tik tuomet, jeigu atleidimai iš darbo vis dėlto vykdomi, pavyzdžiui, jeigu dėl jų jau buvo nuspręsta dar prieš iškylant atitinkamam klausimui dėl įmonės perdavimo, jiems gali būti taikoma minėta leidžianti nukrypti nuostata. Todėl direktyvos 4 straipsniu negali būti remiamasi argumentuojant dalies įmonės darbuotojų atleidimą dėl perdavimo.“ (generalinio advokato W. Van Gerven išvada byloje *d'Ursso* (C-362/89, EU:C:1991:228, 35 punktas)). Žr. 65 išnašą.